

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

1 (15)

2014-03-28

Dnr: 551-4545-12
Anl.nr: 0482-060-001

Flens kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
642 81 FLEN

Kungörelsedelgivning

Omprövning enligt miljöbalken av tillstånd meddelat med stöd av miljöskyddslagen för deponiverksamhet på fastigheten Talja 1:5 i Flens kommun.

*Verksamhetskod 90.300 enligt kap. 29 kap. 36 § miljöprövningsförordningen (2013:251)
2 bilagor*

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län omprövar med stöd av 24 kap 5 § miljöbalken tillstånd meddelat med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) den 6 september 1989, dnr 2421-14835/88 och den 8 februari 1994, dnr 242-1272-91, (ändringar) för Flens kommun (kommunen) gällande anläggning för deponering på fastigheten Talja 1:5 i Flens kommun.

Miljöprövningsdelegationen beslutar att tillståndet för kommunen omfattar befintlig anläggning för deponering med tillhörande lakvattenrening inom fastigheten Talja 1:5 i Flens kommun.

Villkor

1. Om inte annat följer av nedanstående villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ingivna handlingar för omprövning av tillståndet eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Ingen deponering får ske på deponin.
3. En ny reningsanläggning för lakvatten ska tas i drift senast tre år efter att beslutet vunnit laga kraft. Idrifttagandet ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten. Tillsammans med anmälan ska tekniskt underlag för reningsanläggningen redovisas (delegation).
4. Lakvatten får, efter rening i reningsanläggning, avledas till Frusjön.
5. Uppsamlingsdammen för lakvatten ska vara tät samt i övrigt vara ändamålsenligt utformad (delegation).
6. Lakvatten från deponin ska uppsamlas i diken och ledas till uppsamlingsdammen för lakvatten. Avskärande diken ska förhindra tillrinning av ytvatten till deponin. Dikena ska vara ändamålsenliga för sitt syfte (delegation).

7. Fram till det datum då ny reningsanläggningen enligt villkor 3 tas i drift, ska lakvatten från deponianläggningen genomgå rening i befintlig lakvattenrening innan avledning till recipienten (delegation).
8. Endast massor med föroreningshalter som underskrider de nivåer som anges för mindre känslig markanvändning (MKM) i Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889 får nyttiggöras i deponins skyddstäckning utanför tätskiktet.

Anmälan ska göras till tillsynsmyndigheten i god tid innan material, avsett för avjämningsskiktet, förs in till verksamhetsområdet (delegation).

9. Anläggning för deponering ska vara sluttäckt senast den 1 oktober 2024.

Kommunen ska i god tid inför att sluttäkningsarbetet påbörjas, dock senast två år efter att beslutet vunnit laga kraft, redovisa till tillsynsmyndigheten den närmare utformningen av täckningen inklusive beskrivning av de olika ingående skikten, hur kontroll av tätskiktet ska ske samt upprätta en lägnings- och kvalitetsplan över arbetet. Tätskiktet och övriga ingående delar i deponin ska konstrueras så att lakvatten inte läcker med mer än 50 liter per kvadratmeter och år. Av underlaget ska framgå om det finns skäl till att installera gasdräneringsskikt (delegation).

10. Omgivningen får inte nedskräpas eller utsättas för andra olägenheter (delegation).
11. Ett kontrollprogram ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 6 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.

Delegationer

Miljöprövningsdelegationen överläter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov meddela ytterligare villkor rörande:

- a) lakvattenreningsanläggningens, lakvattendammens och dikessystemens närmare utformning (villkor 3, 5 och 6).
- b) annat förfarande med lakvattnet i samband med ombyggnation av reningsanläggningen (villkor 7).
- c) utformning, inklusive materialval samt tidpunkt för när sluttäkningsarbetet ska påbörjas (villkor 9).
- d) åtgärder mot nedskräpning och andra olägenheter (villkor 10).

Uppskjutna frågor

Miljöprövningsdelegationen skjuter med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken upp avgörandet av slutliga villkor för utsläpp av renat lakvatten till Frusjön.

U1. Bolaget ska under en provotid utreda utsläpp av lakvatten efter lakvattenrening, där lakvattnet ska genomgå nitrifikation och denitrifikation. Den efterfrågade funktionen kan exempelvis uppnås genom att låta lakvattnet passera en luftad

lakvattendamm med efterföljande våtmark. Inom ramen för provtiden ska minst följande parametrar analyseras: totalkväve, nitratkväve, ammoniumkväve, för lakvattnet karakteristiska metaller, COD, BOD, fosfor, konduktivitet och totalfosfor.

Utredningen ska som inriktningsmål ha att lakvattnet efter rening ska klara följande värden:

Totalkväve	15 mg/l
Ammoniumkväve	5 mg/l

Resultatet av utredningen och förslag till slutliga utsläppsvillkor i form av begränsningsvärden för lämpliga parametrar ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast fem år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Ekonomisk säkerhet

Kommunen ska för tillståndets giltighet ställa en ekonomisk säkerhet till ett belopp om 19 miljoner kronor. Säkerheten ska godkännas av miljöprövningsdelegationen.

Återkallelse av tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen återkallar med stöd av 24 kap. 3 § första stycket miljöbalken tidigare meddelade tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt miljöskyddslagen. Återkallelsen gäller från och med att beslutet vunnit laga kraft och tillståndet tagits i anspråk.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar att kungörelse om detta beslut ska införas inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Sörmlandsbygden och Eskilstuna-Kuriren, (*se bilaga 2*). Kungörelsedelgivningen sker enligt reglerna i 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Södermanland beslutade den 28 maj 2009 (dnr 551-13507-2008) att inleda omprövning av tillstånd meddelat enligt miljöskyddslagen (dnr 2421-14835/88) med ändring (dnr 242-1272-91) för Frutorps avfallsanläggning eftersom tillståndet är äldre än 10 år. Miljöprövningsdelegationen förelade samtidigt kommunen att inkomma med utredning och övriga förhållanden som behövs för prövningen innebärande i huvudsak en utredning som ska inriktas på lakvattenhantering och avslutningsplan för deponin. Deponin har inte mottagit något avfall efter år 2008. Återstår att avgöra är hur avslutning och efterbehandling av deponin ska genomföras.

Tidigare tillståndsbeslut

Länsstyrelsen lämnade genom beslut meddelat år 1989 kommunen tillstånd till fortsatt deponering inom fastigheten Talja 1:5 i Flens kommun. I beslut meddelat år 1994 gjordes ändringar avseende omhändertagande av lakvatten.

Ärendets handläggning

Utredning och övrigt underlag för omprövning kom in till Miljöprövningsdelegationen i Södermanlands län den 16 augusti 2010.

Den 1 juni 2012 trädde en ny förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer i kraft. Där anges att Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län i fortsättningen ska bereda och besluta i frågor om tillstånd med mera till miljöfarlig verksamhet för såväl Södermanlands och Västmanlands som Uppsala län.

Efter flera kompletteringar kungjordes i september 2013 omprövningsunderlaget i Eskilstuna-Kuriren och Sörmlandsbygden samt remitterades till bygg-, -miljö- och räddningsnämnden i Flens kommun samt Länsstyrelsen i Södermanlands län. Yttrande har inkommit från Länsstyrelsen i Södermanlands län. Kommunen har fått tillfälle att bemöta yttrandet, men har inte inkommit med något bemötande.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Förslag till villkor

Flens kommun föreslår följande villkor

1. Utsläppen från Frutorpsdeponin får vara högst 300 kg/år av totalkväve.

Kommunens utredningar

Deponin har sedan utgången av år 2007 upphört att ta emot avfall. Enligt beslut av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Södermanlands län ska kommunen inkomma med utredning som särskilt ska inriktas på lakvattenhantering samt en plan för avslutning och efterbehandling av deponin med utgångspunkt i kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Kommunen gör följande redovisning.

Avslutningsplan

En avslutningsplan har inlämnats 28 juni 2002 till dåvarande tillsynsmyndigheten Bygg- miljö- och räddningsnämnden som den 3 november 2003 beslutade att godkänna planen. Frutorpsdeponin klassas som en deponi för icke-farligt avfall. Sluttäckningen har utformats så att den uppfyller kraven som ställs på en deponi för icke farligt avfall enligt förordning (2001:512) om deponering av avfall med följdföreskrifter.

Deponin är belägen cirka 2 km från tätorten Flen. Deponin omfattar en areal av cirka 6,5 hektar. Närmaste bostadshus ligger 500 från anläggningen. Deponiområdet bestod ursprungligen av kärrmark, omgärdad av högre liggande mark i svag

sluttning mot kärret. Kärret har sitt utlopp i nordlig riktning mot Frusjön som via en å ansluter till Yxtasjön. Deponin har inte någon naturlig geologisk barriär som uppfyller kravet i deponiförordningen eller dränerade skikt i botten av deponin.

Den totala mängden avfall som deponerats är osäker. Under åren 1971-1980 deponerades 51 000 ton avfall, för perioden 1981-1999 finns ingen samlad statistik och under 2000-2007 uppskattades i avslutningsplanen (från år 2002) att maximalt 1500 ton avfall kommer att deponeras årligen. Huvudsakliga avfallsfraktioner som deponerats är hushållsavfall, blandat bygg- och rivningsavfall, gallerrens och sand samt minde mängder slam från avloppsreningsverk och slam från företag. Hushållsavfall i form av kärlospor har inte deponerats sedan tidigt 1980-tal. Sweco Viak AB har på uppdrag av kommunen genomfört en beräkning och bedömning av gasbildningspotentialen samt möjligheten att utvinna deponigas ur Frutorps avfallsdeponi. Sammanfattningsvis bedöms att en medelgaseffekt om cirka 80 kW kan uppnås under en 15 års period. Generellt gäller som regel att en deponigasanläggning bör ha en effekt om minst 300-500 kW för att vara ekonomiskt och tekniskt motiverad. Sweco Viak AB:s bedömning är att med hänsyn till de små och avklingande gasmängderna, deponins utformning och övriga förutsättningar kan det konstateras att det inte är tekniskt rimligt att anlägga ett gasuttagssystem på Frutorps avfallsdeponi. Det bör dock påpekas att deponigas fortsättningsvis kommer produceras, vilket bör tas hänsyn till vid utformningen av den framtida sluttäckningen av deponin.

Deponin ger inte upphov till lukt och buller till omgivningen. Förekomsten av skadedjur och måsfåglar är liten. Sättningar pågår i deponin. För att minimera risken för skred kommer ingen släntlutning utföras brantare än 1:3.

Någon exakt tidplan är idag svår att ge för när sluttäckningen är klar. Viktiga faktorer är deponins sättningsbeteende och möjligheterna att lagra upp nödvändiga mängder schaktmassor för avjämnings och sluttäckningsarbeten. Den principiella uppbyggnaden av sluttäckningen redovisas i utredningen med utgångspunkt i kraven i deponiförordningen. Det kommer dock att vara nödvändigt att utarbeta en mer detaljerad plan för sluttäckningen. Exakta gränser för deponin kommer att mätas in på plats.

Geologi, hydrologi och lakvattenflöden

Deponin ligger i en sydostlig sluttning som vetter mot ett våtmarksområde. Västerut går deponin nästan upp till sluttningens högsta punkt där berg går i dagen. Deponin avgränsas i sydväst av ett dike, som via en vägtrumma under södra infartsvägen leder lakvattnet från denna sida av deponin ned mot lakvattendammen. Norrut avgränsas deponin av vägen upp till deponin. Idag samlas lakvattnet upp i diken som omgärdar deponin i väster, söder och i viss mån i öster. Parallellt med deponins nedre kant, löper ett uppsamlingsdike för lakvatten som dämms upp och bildar en lakvattendamm. Lakvattnet pumpas från dammen, för rening, till ett par markbäddar öster om återvinningscentralen. När lakvattnet passerat dessa markbäddar släpps vattnet ut i en slänt mot ett våtmarksområde som mynnar i Frusjön.

Lakvattendammen är skild från renvattendiken genom vallar. I sydost avgränsas deponin av en våtmark som utgör ett utströmningsområde för grundvatten och startpunkten på ett dike som leder vattnet till Frusjön. Renvattendiken samlar

således upp vatten från skogsparti sydost om vägen och dagvatten från återvinningscentralen, vattnet avleds mot Frusjön.

Lakvattenbehandling och lakvattenkaraktisering

Lakvatten pumpas från lakvattendammen till en reningsanläggning öster om omlastningsstationen för hushållsavfall. Pumphuset är utrustat med dubbla pumpar för att undvika driftsavbrott. Reningsanläggningen består av två markbäddar i vilka lakvattnet infiltrerar. Lakvattnet sprids med sprinkler över markbäddarna som används växelvis. Markbädden hålls fri från igenväxning. Det renade vattnet avleds via Frutorpsån till Frusjön.

Karakteriseringen ger viktig bakgrundsinformation om riskerna vid utsläpp i recipienten. Förutom kontroll av metaller har parametrar som totalfosfor, totalkväve, ammonium, salter, BOD och COD analyserats. Koncentrationen av metaller är relativt låg och i förhållande till exempelvis Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag (1999) betraktas lakvattnet från Frutorps avfallsanläggning som mindre allvarligt men för koppar måttligt allvarligt. I Renhållningsverkets rapport 00:07 har ett antal medelvärden för lakvattenparametrar från ett antal deponier i Sverige sammanställts. pH- medelvärdet i lakvattnet vid Frutorpsdeponin är något högre än medelvärdet vid andra deponier. Medelvärdet för konduktivitet och kloridhalter är betydligt lägre än värdena som sammanställts från andra deponier. BOD och TOC varierar mellan mättillfällena men utgör i medeltal en femtedel jämfört medeltalet för övriga deponier. Halten totalkväve är 10 gånger lägre än genomsnittliga värden för andra deponier. Medelhalterna för nitratkväve ökar markant efter behandling i markbäddarna. Sammantaget är således lakvattnets föroreningsgrad betydligt lägre än genomsnittliga värden för andra deponier. Sammanfattningsvis görs bedömningen att lakvattnet är av en karaktär som är kväverik och med relativt låga metallhalter, BOD och fosfor. Bedömningen är att nuvarande rening med markbäddar bevaras och används för lakvattenbehandling även i framtiden. I bäddarna sker omvandling av ammoniumkväve till nitrat kväve. Totalkvävehalten minskar dock endast med 10 %. Halten totalfosfor sjönk med totalt 70 %. I övrigt sänktes pH något, konduktiviteten med 15 %, alkaliniteten med 35 % och den organiska halten (TOC) sänktes med 18 %.

Markbäddarna reducerar ammoniumkväve till nitratkväve. Nitratkväve är mindre toxiskt och därmed lämpligare att släppa ut till ytvattnet än ammoniumkväve. Att halten metaller stiger efter behandling i markbädd kan möjligen bero på att exempelvis koppar varit bundet till föreningar som i och med syresättning omvandlats från ammonium till nitrit. Kommunen har tidigare nämnt möjligheten att anlägga en våtmark för att reducera nitratkvävet och omvandla det till kvävgas. Det får dock ses mer som en information då man inte kan spåra någon egentlig påverkan på recipienten i undersökningar från åren 2003 och 2007 som föranleder en ytterligare behandling av lakvattnet. Kommunen anser att åtgärden inte kan försvaras ur ett ekonomisk eller ekologiskt perspektiv. Den planerade täckningen kommer att ha en mycket stor effekt på lakvattenmängden som kommer att bildas.

Recipienten

Renat lakvatten och annat ytvatten från området leds till Frutorpsån som mynnar i Frutorpssjön. Vattnet från närrecipienten Frusjön går via Yxtasjön vidare till Mellösasjön. Kommunen anger att den närmaste klassificerade vattenförekomsten som beslutats med stöd av förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är Mellösasjön. Mellösasjön bedöms ha måttlig ekologisk status. Mellösasjöns näringsrika förhållanden påverkas av jord- och skogsbruk samt avloppsutsläpp uppströms och kring sjön, jord- och skogsbruk och enskilda avlopp runt Yxtasjön samt utsläpp av lakvatten från Frutorpstippen. Flens kommun bedriver sedan många år miljöövervakning i bland annat Mellösasjön. Av ansökan framgår att utifrån mätningar i en punkt (YV4), efter Frusjön men före utloppet i Yxtasjön bedöms inte ytvattnet vara mätbart påverkat av lakvatten från Frutorpsdeponin. Lakvattnet bedöms därmed inte påverka Mellösasjöns status i dagsläget.

Frusjön har tidigare undersökts med avseende på bottenfauna, metallhalt, organisk halt och syrehalt. Frusjön har beskrivits som sannolikt opåverkad av Frutorpsdeponin. I ytvattnet uppmättes högre pH och alkalinitet nedströms deponin än uppströms deponin. Halten organiskt material är hög vid deponin och är fortsatt hög även vid mätpunkt efter Frusjön varför deponin inte bedöms vara den enda källan till höga organiska halter. Analyser av BOD och COD visar att det mesta av det organiska materialet föreligger i löst form. Recipientundersökningar konstaterar att syretillgången vanligen är låg i denna typ av sjö, vilket förklaras av den naturliga humushalt som finns i vattnet. Medelhalterna av totalkväve i ytvattnet motsvarar ”extremt höga halter” vid en jämförelse med Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag (Naturvårdsverket, 1999) i samtliga provpunkter utom den uppströms deponin. Den totala mängden kväve som belastar Frusjön uppgår enligt beräkningar, flödet 15 000 m³/år och totalkvävehalten 38 mg/l, till 570 kg/år. Förslag på villkor för utsläpp från Frutorpsdeponin är att tillåta utsläpp på 300 kg totalkväve/år, vilket baseras på att utsläppet idag som är i storleksordningen 600 kg/år inte gett någon synlig påverkan på recipienten. Fosforhalten är vid samtliga punkter höga eller mycket höga enligt bedömningsgrunden. För koppar är bedömningen måttligt höga halter; för krom och bly är halterna låga enligt samma bedömningsgrund.

Grundvatten

Grundvattenprover har tagits ut vid tre punkter, varav en referenspunkt. Grundvattenprovtagningen vid markbädden visar förhöjda värden för TOC, ammoniumkväve och totalkväve i jämförelse med referenspunkten vilket tyder på att en infiltration av lakvatten sker vid markbädden. Analyser av ett flertal organiska ämnen har visat på mycket låga halter, oftast under rapporteringsgränsen för respektive ämne. Provtagningen visar att det finns en påverkan på grundvattnet orsakad av deponin (eftersom dessa ämnen inte finns naturligt) men att det troligen inte finns mätbara effekter.

Yttranden

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför i huvudsak följande. Länsstyrelsen anser att tillstånd kan lämnas under förutsättning att nedanstående yrkanden beaktas. Länsstyrelsen yrkar att följande villkor ska föreskrivas.

- Att det i tillståndet ska anges att gasdräneringsskikt ska installeras omedelbart under sluttäckningen.
- Att det som utredningsvillkor föreskrivs att deponins sättningsförlopp ska rapporteras till tillsynsmyndigheten senast tre år efter att tillståndet vunnit laga kraft. Tillsynsmyndigheten bemyndigas att utifrån vad som framgår av rapporten besluta när sluttäckningen ska vara genomförd.
- Att kommunen i god tid innan sluttäckning påbörjas ska komma in med en detaljerad plan (eventuellt uppdelad i flera delplaner för olika områden/arbetsmoment) till tillsynsmyndigheten. Planen ska bland annat innehålla val av material för olika skikt, mäktighet på olika skikt samt eventuella försiktighetsmått. Även val av material i avjämningsskiktet ska anmälas till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten bör bemyndigas att föreskriva de ytterligare villkor som föranleds av planen.
- Att villkor föreskrivs för att garantera att endast sluttäckningsmassor som är lämpliga för planerad framtida markanvändning inom deponiområdet tas in och lagras i väntan på sluttäckning.
- Att ytterligare reningssteg, med syfte att reducera kväveföreningarna, ska anläggas efter befintliga markbäddar. Slutliga villkor för utsläpp av lakvatten bör fastställas efter en provotid.
- Att det i villkor anges att förorenat vatten från deponeringsområdet ska uppsamlas i diken och därigenom förhindras avrinna till omgivande mark eller till grundvattnet. Åtgärder ska vidare vidtas, så att tillrinningen av ytvatten in till lakvattenuppsamlingen från omgivande markområden hindras.
- Att det i villkor anges att lakvattenuppsamling och lakvattenrening inte får belastas med förorenat vatten från återvinningscentral eller mellanlager för avfall.
- Att det bör tydligt framgå att återvinningscentralen, inklusive mellanlagring av farligt avfall, inte innefattas, i det nya tillståndet.

Motivering

Deponigas kommer att fortsätta produceras under överskådlig tid, vilket motiverar installation av gasdräneringsskikt eller gasdräneringsledningar under sluttäckningen. Länsstyrelsen godtar kommunens förslag att avvakta tre år för att följa deponins utveckling och därefter besluta om starttid och genomförande av sluttäckning. Slutligt val av material i ingående skikt i sluttäckning och uppfyllandet av täthet har inte redovisats. Detta bör redovisas i detaljerade plan där tillsynsmyndigheten bör bemyndigas att föreskriva om ytterligare villkor i frågan. Vilken kvaliteten massorna som får användas i sluttäckningen ska klara bör regleras i villkor, eftersom människor kan exponeras från övre lagret av massorna om området används som rekreationsområde.

Frusjön är en skyddsvärd recipient även om den inte är klassificerad inom vattenförvaltningen, dessutom kommunicerar den med en nedströms liggande vattenförekomst. Enligt Länsstyrelsen kan inte lakvattenpåverkan nedströms

deponin uteslutas. Det gäller särskilt Frusjön där mycket höga halter av kväve uppmätts. Det är motiverat att vidta ytterligare åtgärder för att rena lakvatten från deponin. Ett ytterligare reningssteg kan därtill förebygga utsläpp av föroreningar i fall då markbäddarna har sämre funktion. Slutliga villkor med avseende på lakvatten bör utredas under en provotid. I utredning för Frutorps avfallsanläggning har dokumenterats utsläpp av orenat lakvatten i punkt LV 2 under 2011. Enligt diagram har mycket höga halter av ammoniumkväve släppts ut direkt efter befintliga markbäddar. Inom ramen för nationella miljöövervakningen har år 2000 och år 2012 gjorts mätningar i Frusjön. Båda mätningarna visade enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och ytvatten, rapport 4913 extremt höga totalkvävehalter (mer än 5000 µg/l) i Frusjön. För ammoniumkväve finns ingen klassning men det kan nämnas att miljö kvalitetsnormen, enligt förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten, anger riktvärden för ammonium på mindre än 200 µg/l och gränsvärde på mindre än 1 000 µg/l för fiskevatten. Mängden totalkväve (600 kg/år) i deponins lakvatten baseras på teoretiskt beräknat värde för vattenflöden från Frutorpsdeponin. Värdet baseras på beräknad lakvattenmängd från år 2007, som var 15 000 m³/år. Lakvattenmängderna varierar över åren vilket kan innebära större mängder totalkväve till recipient. Mätningar i punkten LV2 nedströms markbäddarna mellan åren 2006-2011 visar på utsläpp som fluktuerar kring 40 mg/l totalkväve. I miljörapporterna för år 2011 respektive år 2012 anges lakvattenmängderna till 107 000m³/år respektive 176 000m³/år, vilket innebär betydligt större mängder totalkväve till recipienten.

I gällande tillstånd anges att förorenat vatten från deponeringsområdet ska uppsamlas i diken och därigenom hindras avrinna till omgivande mark eller grundvatten. Åtgärder ska vidare vidtas så att tillrinningen av ytvatten till deponeringsområdet från omgivande markområde hindras. Den närmare utformningen av skyddsåtgärderna ska ske i samråd med miljö och hälsoskydds nämnden och länsstyrelsen. I nu aktuella handlingar framgår inte klart om tillräckligt effektiva avskärande diken för lakvatten respektive tillrinnande vatten från omgivningarna har anlagts runt hela deponin. Ett villkor med motsvarande innebörd bör därför föreskrivas i tillståndet.

Det bör tydligt markeras i tillståndet att återvinningscentral och mellanlager för slam som finns i anslutning till deponin inte innefattas i tillståndet t ex när det gäller hantering av lakvatten. Dessa verksamheter har dessutom, som Länsstyrelsen förstått det, annan huvudman.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Tillståndets omfattning

Tillståndet omfattar anläggning för deponering med tillhörande lakvattenhantering. Återvinningscentral och mellanlager för slam som är lokaliserade till samma fastighet ingår inte i prövningen.

Deponiförordning

Enligt 38 § förordningen (2001:512) om deponering (förordningen) ska en avslutningsplan lämnas in till tillsynsmyndigheten för deponier som inte avser att ta

emot avfall efter utgången av år 2008. Flens kommun avser att avsluta Frutorps-deponin. Deponin har inte tagit emot avfall efter utgången av år 2008.

Tillsynsmyndigheten ska enligt 40 § förordningen godkänna planen om redovisade åtgärder i planen är tillräckliga för att följa bestämmelserna i förordningen. En avslutningsplan har lämnats in till dåvarande tillsynsmyndigheten, bygg- miljö- och räddningsnämnden i Flens kommun, som år 2003 godkände planen.

Avslutningsplanen ger endast en översiktlig bild av hur deponin ska avslutas och den tidplan som angavs är inaktuell. Miljöprövningsdelegationen kommer därför att i aktuellt tillståndsbeslut lägga fast hur arbetet med sluttäckningen ska genomföras.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att beslutet om omprövning av tillståndet angav att underlagsutredningarna ska inriktas på lakvattenhantering och en avslutningsplan motsvarande vad som anges i förordningen.

Förordningen anger de minimikrav som gäller för utformning och kontroll av deponier. Av Naturvårdsverkets Handbok 2002:2 med allmänna råd till 38-42 §§ i förordningen framgår att artikel 14 i deponeringsdirektivet anger att befintliga deponier som inte ska fortsätta ta emot avfall efter utgången av år 2008 inte behöver uppfylla direktivets krav på hur deponier ska vara utformade. Det bör enligt handboken tolkas som att deponier som ska avslutas endast behöver uppfylla de krav som har betydelse för avslutningen och efterbehandling av deponin. Därmed avses de bestämmelser i förordningen som handlar om klassificering av deponin (7 §), de allmänna försiktighetsmått som behövs (§ 26), sluttäckning samt kontroll, provtagning och övervakning under efterbehandlingsfasen (30-33 §§). Vidare ska föreskrifter som meddelats med stöd av förordningen om deponering av avfall följas i tillämpliga delar.

Miljöprövningsdelegationen uppfattning är att inlämnat underlag motsvarar de krav som ställs enligt förordningen (2001:512) om deponering och att den planerade avslutningen samt efterbehandlingen av Frutorps avfallsanläggning därför bör kunna ske i enlighet med vad som anges i ingivna handlingar och vad som följer av deponiförordningen med följdföreskrifter samt reglering i villkor.

Miljökvalitetsnormer

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, med stöd av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, har fastställt kvalitetskrav för ytvatten- och grundvattenförekomster.

Länstyrelsen finner, under förutsättning att föreskrivna villkor följs, att den sökta verksamheten inte kommer att medföra risk för att miljökvalitetsnormen enligt ovannämnda förordning kan komma att överskridas.

Villkor

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att förordningen (2001:512) om deponering av avfall tillsammans med Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall anger ett antal bindande detaljbestämmelser för deponeringsanläggningar rörande allt från funktionskrav på sluttäckning av deponin

till bestämning av lakvattenvolymer och provtagning av lakvatten med mera. Behovet av att meddela villkor för verksamheten är därför begränsat.

Villkor 3, Lakvattenrening

Länstyrelsen i Södermanlands läns uppfattning är att ytterligare reningssteg med syfte att reducera kväveföreningarna ska anläggas efter befintliga markbäddar. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den rening som lakvattnet genomgår idag, och som kommunen föreslår ska gälla även fortsättningsvis, inte kan betraktas som bästa teknik inom området. Kommunen uppger att Frusjön sannolikt är opåverkad av lakvattenutsläpp. Miljöprövningsdelegationen noterar att dessa slutsatser, baserades på lakvattenmängder som för år 2007 var 15 500 m³, vilket med totalkvävehalter runt 40 mg/liter gav utsläpp av ca 600 kg totalkväve per år till recipienten. De höga lakvattenflöden som redovisas i miljörapporterna från åren 2011 och 2012 ger kväveutsläpp av 3957 kg/år respektive 4525 kg/år. Vidare framgår att Frusjön idag uppvisar låga syrehalter, höga halter av organiskt material och höga totalkvävehalter. Miljöprövningsdelegationens uppfattning är att Frusjön är påverkad av utsläppen från deponianläggningen.

Förutom att det föreligger höga totalkvävehalter i det renade lakvatten, är det enligt analysprotokollen inte ovanligt att metallhalterna är högre i det utgående vattnet från reningsanläggningen än i det vatten som går in i anläggningen.

En vanlig reningsteknik vid svenska deponianläggningar utgörs av en kombination av luftad damm och våtmark. Miljöprövningsdelegationen anser att en sådan lösning kan utgöra bästa teknik för lakvattenrening. Dimensioneringen bör inriktas på kväverening (nitrifikation och denitrifikation) men i en väl utformad och intrimmad anläggning bestående av systemet luftad damm och våtmark kommer också metaller, fosfor och BOD att avskiljas. Kommunen har genom sin luftning av lakvatten med efterföljande markbädd troligen en rening som motsvarar luftad damm i ett sådant reningssystem. Även om Miljöprövningsdelegationen anser att åtgärder ska vidtas skyndsamt kommer det krävas projektering, upphandling och praktiskt genomförande för att få en bra reningsanläggning på plats. Kommunen bör få rimlig tid för att genomföra detta. Det får anses rimligt att anläggningen kan tas i drift senast tre år efter lagakraftvunnet beslut. Kommunen får välja annan teknisk lösning än systemet luftad damm med våtmark om den kan ge motsvarande reningseffekt.

Efter att den nya reningsanläggningen tagits i drift samt i takt med att sluttäckningen kommer på plats bedömer Miljöprövningsdelegationen att såväl minskade halter näringsämnen som minskade lakvattenvolymer gör att det föreligger goda förutsättningar för att mängden näringsämnen från deponins lakvatten kraftigt begränsas.

Villkor 3, 5 och 6

Vid ett orienterande besök vid Frutorps avfallsanläggning som Miljöprövningsdelegationen gjorde hösten 2013 kunde bland annat konstateras att de grusytor över vilka lakvattnet luftades innan det tillfördes markbädden var helt överväxta. Miljöprövningsdelegationen ställer sig därför ytterst tveksam till markbäddens förutsättningar för långsiktig funktion. Om kommunen väljer att

använda befintlig markbädd som en del i en framtida reningsanläggning, bör den närmare granskas, utvärderas och vid behov åtgärdas i samband med projektering av reningsanläggningen för lakvatten.

Dessutom konstaterades vid besöket att det finns buskar och annan växtlighet i uppsamlingsdammen för lakvatten. En uppsamlingsdamm ska vara tät så att lakvatten inte förorenar grundvattnet eller ytvatten via dammens sidor och botten. Det saknas teknisk beskrivning av dammens konstruktion i handlingarna. Med beaktande av växtligheten i lakvattendammen kan antas att lakvattendammen i sitt nuvarande skick inte är tät. Tillståndet ska därför förses med villkor om att dammen ska vara tät.

Länsstyrelsen i Södermanlands län menar att det inte klart framgår av handlingarna om tillräckligt effektiva dikessystem finns anlagda kring deponin. Miljöprövningsdelegationen delar länsstyrelsens uppfattning. I tillståndet föreskrivs därför villkor om att ett ändamålsenligt dikessystem ska finnas inom verksamhetsområdet. Villkoren 3, 5 och 6 berör de viktigaste delarna av miljöskyddet för deponin. Det är därför rimligt att tillsynsmyndigheten får meddela de ytterligare villkor som det finns behov av.

Villkor 8, Material till sluttäckning och avjämningsskikt

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att villkor bör föreskriva vilken kvalitet massor avsedda för sluttäckning ska ha avseende innehåll av föroreningar.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det finns flera vägledande domar (MÖD 2007:29 med flera) med innebörden att det får anses vara en mer ingripande åtgärd än nödvändigt och inte förenligt med principen om god resurshushållning att kräva att endast jungfruliga massor får användas vid sluttäckning. Kostnaden bedömdes inte heller vara rimlig i förhållande till nyttan med åtgärden. Miljööverdomstolens uppfattning är att om föroreningshalten i de tillförda massorna underskrider de nivåer som anges för mindre känslig markanvändning (MKM) i Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889, så får massorna nyttiggöras i sluttäckningen. Ett sådant villkor bör föreskrivas.

Då det erfarenhetsmässigt visat sig att askor och dylikt kommit till användning i avjämningsskikt menar Miljöprövningsdelegationen att det är motiverat med villkor om att massor avsedda för avjämnning under tätskiktet får användas eller lagras inom deponiområdet först efter att anmälan gjorts till tillsynsmyndigheten.

Villkor 9, Sluttäckning.

Kommunen har i sitt underlag angett att sluttäckningen ska följa de funktionskrav som följer av deponiförordningen. Miljöprövningsdelegationen finner inte skäl, utifrån vad som framkommit i ärendet att ställa hårdare krav än vad förordningen stadgar, och delar därför kommunens uppfattning att sluttäckningen utförs enligt förordningens krav. Detta innebär bland annat att lakvatten inte får läcka mer än 50 liter per kvadratmeter och år från en deponi för icke farligt avfall. Det är således klart hur utformningen i huvudsak ska genomföras. Däremot kvarstår att fastställa de närmare detaljerna kring vilka material som ska användas i konstruktionen och upprättande av en lägnings- och kvalitetsplan för att garantera att funktionskraven

uppfylls, samt vilka material som kommer att användas för avjämning av deponin innan tätskiktet kommer på plats.

Utsläppen av mängden föroreningar till recipient är starkt beroende av lakvattenflödet. Mot bakgrund av de höga lakvattenflöden som redovisats i miljörapporterna för åren 2011 och 2012 finns det starka skäl för att sluttäckningen ska påbörjas så snart det är möjligt. Härutöver får anföras att Miljöprövningsdelegationen delar kommunens och Länsstyrelsen i Södermanlands läns uppfattning att sättningar, som riskerar att skada tätskiktet, måste tas ut innan arbetet kan utföras. Kommunen ska till tillsynsmyndigheten, senast inom två år från lagakraftvunnet beslut, redovisa den närmare utformningen av de olika skikten i sluttäckningskonstruktionen, hur kontroll av tätskiktet ska ske samt en lägnings- och kvalitetsplan över arbetet.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har framfört att det är motiverat med installation av gasdräneringsskikt eller gasdräneringsledningar under sluttäckningen. Utifrån handlingarna i ärendet finner Miljöprövningsdelegationen att det på befintligt underlag inte går att ta ställning till den frågan. Det är dock lämpligt att i samband med redovisningen av den närmare utformningen av konstruktionen till tillsynsmyndigheten, även redovisa underlag för om det finns skäl att installera ett gasdräneringsskikt.

Uppskjutna frågor

Efter idrifttagandet av den nya lakvattenreningen krävs några års drifterfarenhet för att kunna fastställa vilken faktisk reningseffekt som kan uppnås. Fråga om slutliga villkor för det renade lakvattnet skjuts därför upp och ska redovisas senast fem år efter lagakraftvunnet beslut.

Miljöprövningsdelegationen finner inte behov av att meddela särskild prövotidsföreskrift utan förutsätter att befintlig reningsanläggning underhålls och drivs på bästa sätt under ombyggnation till förbättrad anläggning.

Som underlag för val av inriktningsmål för rening har Miljöprövningsdelegationen använt Naturvårdsverkets rapport 8306, *Lakvatten från deponier*.

Ekonomisk säkerhet

Den som bedriver en verksamhet som omfattar deponering av avfall ska ställa säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken eller vidta någon annan lämplig åtgärd för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller deponeringsverksamhet (15 kap. 34 § miljöbalken). I 15 kap. 34 § miljöbalken görs inget undantag för kommuner när det gäller skyldighet att ställa säkerhet. Av det följer att den kommunala beskattningsrätten inte kan ses som en åtgärd för säkerställande av fullgörande som åligger en deponeringsverksamhet. Om beskattningsrätten skulle vara en tillräcklig åtgärd skulle själva förhållandet att verksamhetsutövaren är en kommun utgöra en säkerhet. En sådan tolkning av bestämmelsen är inte förenlig med bestämmelsens ordalydelse (se MÖD M 4026-13, MÖD 2010:20 och MÖD 2009:45). Av praxis framgår också att en säkerhet, för att fylla sitt syfte, ska vara tillgänglig för en tillsynsmyndighet att ta i anspråk vid behov. Det har därför inte ansetts tillräckligt att kommunen fonderar medel genom fortlöpande avsättningar i bokslutet (se NJA 2009 s. 667, MÖD 2006:12 och MÖD 2010:20). Mot bakgrund

av vad som ovan redovisats konstaterar Miljöprövningsdelegationen att Flens kommun ska ställa säkerhet för efterbehandlingsåtgärder och kontroll av Frutorpsdeponin.

Kommunen har låtit Sweco Infrastructure AB ta fram rapporten "Ekonomisk säkerhet för sluttäckning och efterbehandling av Frutorps deponi (2012-03-12)" som redovisar underlag för beräkning av säkerhet. Kommunen föreslår en säkerhet om 19 miljoner kronor. Miljöprövningsdelegationen har inget att erinra mot beräkningen eller säkerhetens storlek.

Delegationer

Lakvattenreningen ska fungera under lång tid. Om behov uppstår är det rimligt att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att vid behov meddela ytterligare villkor rörande förbättringar av reningsanläggningen. Detsamma gäller lakvattendammen och dikessystemet som är viktiga delar i att skydda omgivande miljö från påverkan av lakvatten. I samband med ombyggnationen av reningsanläggningen kan uppstå en situation där lakvattnet på grund av byggnadsarbeten måste avledas till recipient med alternativ eller ingen rening innan avledning till recipient.

I det fall omgivningen utsätts för nedskräpning eller andra olägenheter kan finnas behov av att meddela ytterligare villkor.

Tillsynsmyndigheten bör därför ges möjlighet att meddela ytterligare villkor i frågor rörande uppsamling av lakvatten, reningsanläggningen och hantering av lakvatten under byggtiden av ny reningsanläggning (villkor 3, 5, 6 och 7), i fråga om avjämnings- och sluttäkningsarbetena (villkor 9) och tidpunkt för när sluttäkningsarbetet ska påbörjas (villkor 9) samt om olägenheter uppstår för omgivningen (villkor 10).

Sammanfattande bedömning

Efter nu gjord omprövning av meddelat tillstånd och om föreskrivna villkor iakttas anser Länsstyrelsen att verksamheten nu är förenlig med miljöbalkens allmänna mål och hänsynsregler.

Information

Detta tillstånd befriar inte kommunen från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Miljöprövningsdelegationen erinrar särskilt om följande.

Kommunen har att beakta förordning (2001:512) om deponering med följdföreskrifter.

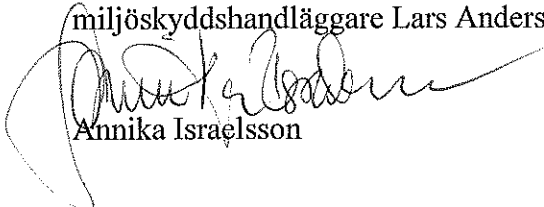
Kommunen skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön (26 kap. 19 § MB) samt i övrigt iaktta vad som anges i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

I 2 kap. 4 § MB föreskrivs om skyldigheten att undvika sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljö om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, *se bilaga 1*. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 2 maj 2014.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län. I beslutet har deltagit länsassessor Annika Israelsson, ordförande, och miljöskyddshandläggare Ing-Marie Askaner, miljöskakkunnig. Ärendet har beretts av miljöskyddshandläggare Lars Andersson.

Annika Israelsson

Ing-Marie Askaner

Lars Andersson

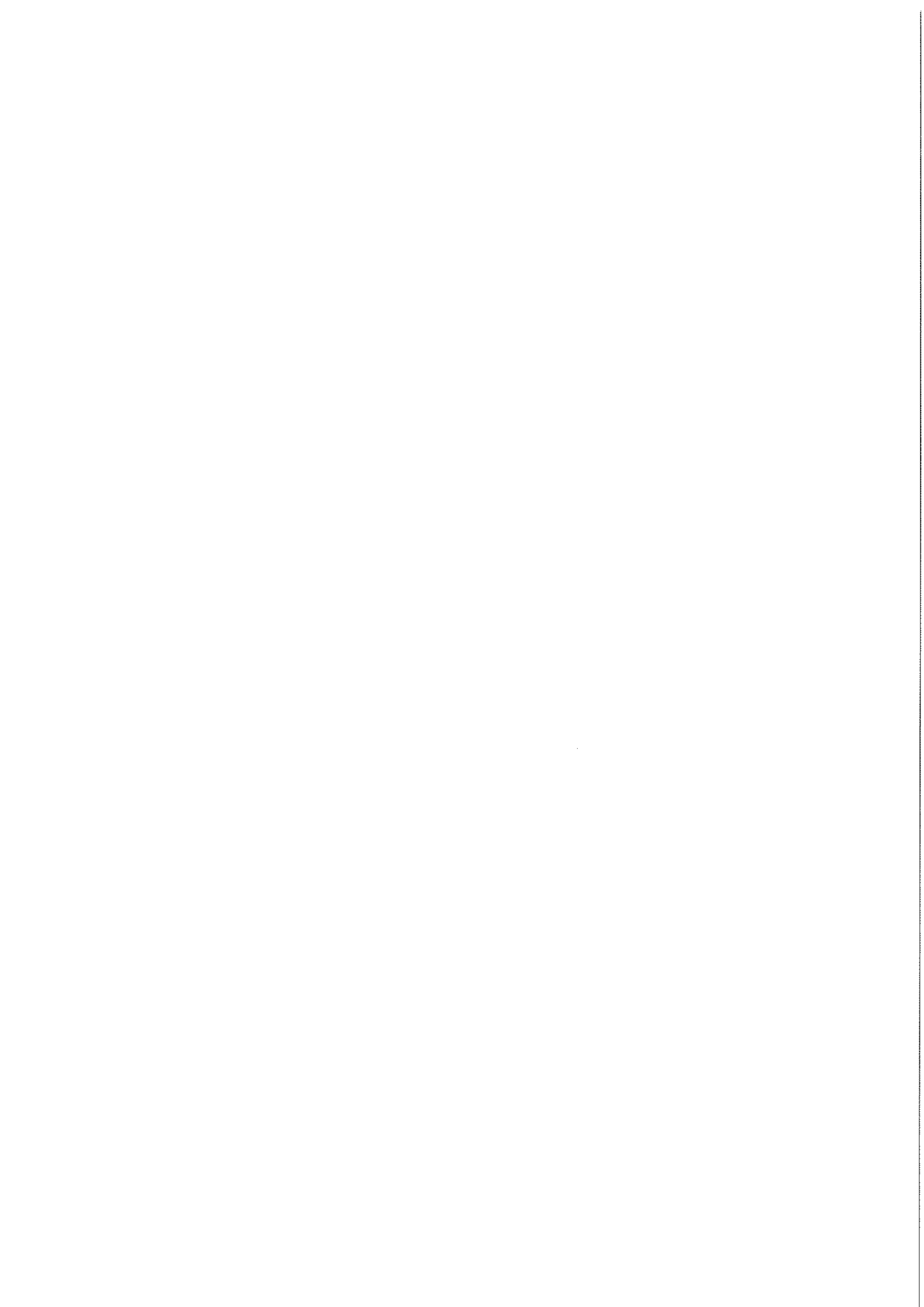
Bilagor:

1. Hur man överklagar till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.
2. Beslut om kungörelsedelgivning

Sändlista:

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Flens kommun, Bygg-miljö och räddningsnämnden, 642 81 Flen
Flens kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, 642 81 Flen
Flens kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, att: Peter Israelsson, 642 81 Flen
Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 Nyköping

Akten
Miljöskydds-enheten (LA och IMA)
Rätts-enheten (AI)

Besvärshänvisning Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Hur man överklagar

Ni kan överklaga detta beslut hos **Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen**. Överklagandet ska vara skriftligt och undertecknat av Er. Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets diarienummer. I överklagandet ska Ni redogöra för varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt och hur Ni anser att det ska ändras. **Brevet ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen** och inte till Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen. Överklagandet ska ha kommit in till **Länsstyrelsen inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län har den 28 mars 2014 beslutat, i ärende med dnr: (551-4545-12), om omprövning av tillstånd enligt miljöbalken för Frutorps deponianläggning på fastigheten Talja 1:5 i Flens kommun. Beslutet omfattar i åtgärder för att avsluta deponin och förbättra befintlig reningsanläggning för lakvatten. Huvudman för anläggningen är Flens kommun.

Handlingarna i ärendet finns tillgängliga på Länsstyrelsens diariestation, Hammesplanaden 3 i Uppsala och Nämndservice i Stadshuset, Sveavägen 1 i Flen. Aktförvarare är Bengt Hägg.

Beslutet får överklagas inom tre veckor räknat från den 11 april 2014, då delgivning anses ha skett.

LÄNSSTYRELSEN I UPPSALA LÄN

